

Cuprins

Abrevieri.....VII

**Titlul preliminar. Domeniul de reglementare al Codului de procedură
civilă și principiile fundamentale ale procesului civil..... 1**
Capitolul I. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă 1
Capitolul II. Principiile fundamentale ale procesului civil..... 4
Capitolul III. Aplicarea legii de procedură civilă..... 31

CARTEA I. Dispoziții generale..... 37

Titlul I. Acțiunea civilă 37

Titlul II. Participanții la procesul civil 56

Capitolul I. Judecătorul. Incompatibilitatea56

Capitolul II. Părțile.....77

Secțiunea 1. Folosința și exercițiul drepturilor procedurale77

Secțiunea a 2-a. Persoanele care sunt împreună reclamante sau pârâte 81

Secțiunea a 3-a. Alte persoane care pot lua parte la judecată 83

§1. Intervenția voluntară83

§2. Intervenția forțată93

I. Chemarea în judecată a altei persoane93

II. Chemarea în garanție.....97

III. Arătarea titularului dreptului.....101

IV. Introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane103

Secțiunea a 4-a. Reprezentarea părților în judecată107

§1. Dispoziții generale107

§2. Dispoziții speciale privind reprezentarea convențională111

Capitolul III. Participarea Ministerului Public în procesul civil.....118

Titlul III. Competența instanțelor judecătorești..... 121

Capitolul I. Competența materială.....121

Secțiunea 1. Competența după materie și valoare.....121

Secțiunea a 2-a. Determinarea competenței după valoarea obiectului
cererii introductive de instanță.....130

Capitolul II. Competența teritorială137

Capitolul III. Dispoziții speciale.....	154
Capitolul IV. Incidente procedurale privitoare la competența instanței	161
Secțiunea 1. Necompetența și conflictele de competență	161
Secțiunea a 2-a. Litispendența și conexitatea	171
Secțiunea a 3-a. Strămutarea proceselor. Delegarea instanței.....	175
Titlul IV. Actele de procedură	184
Capitolul I. Forma cererilor	184
Capitolul II. Citarea și comunicarea actelor de procedură	189
Capitolul III. Nulitatea actelor de procedură.....	213
Titlul V. Termenele procedurale	219
Titlul VI. Amenzi judiciare și despăgubiri	229
CARTEA a II-a. Procedura contencioasă	237
Titlul I. Procedura în fața primei instanțe	237
Capitolul I. Sesizarea instanței de judecată	237
Secțiunea 1. Dispoziții generale	237
Secțiunea a 2-a. Cererea de chemare în judecată.....	240
Secțiunea a 3-a. Întâmpinarea	256
Secțiunea a 4-a. Cererea reconvențională.....	259
Capitolul II. Judecata	262
Secțiunea 1. Dispoziții generale	262
Secțiunea a 2-a. Cercetarea procesului.....	284
Subsecțiunea 1. Dispoziții comune	284
Subsecțiunea a 2-a. Excepțiile procesuale	291
Subsecțiunea a 3-a. Probele	298
§1. Dispoziții generale	298
§2. Dovada cu înscrisuri.....	309
I. Dispoziții generale.....	309
II. Înscrisul autentic	311
III. Înscrisul sub semnătură privată.....	314
IV. Înscrisurile pe suport informatic	322
V. Duplicatele și copiile de pe înscrisurile autentice sau sub semnătură privată	324
VI. Înscrisurile recognitive sau reînnoitoare.....	326
VII. Regimul altor înscrisuri.....	327
VIII. Administrarea probei cu înscrisuri	329
IX. Verificarea înscrisurilor.....	335

§3. Proba cu martori	343
I. Admisibilitatea probei cu martori.....	343
II. Administrarea probei cu martori.....	346
§4. Prezumțiile	359
§5. Expertiza.....	361
§6. Mijloacele materiale de probă	374
§7. Cercetarea la fața locului.....	376
§8. Mărturisirea	378
I. Admisibilitatea probei.....	378
II. Interogatoriul.....	381
§9. Asigurarea probelor	387
Subsecțiunea a 4-a. Administrarea probelor de către avocați sau consilieri juridici.....	395
Secțiunea a 3-a. Dezbateră în fond a procesului	410
Secțiunea a 4-a. Deliberarea și pronunțarea hotărârii.....	414
Capitolul III. Unele incidente procedurale	426
Secțiunea 1. Renunțarea la judecată	426
Secțiunea a 2-a. Renunțarea la dreptul pretins	430
Secțiunea a 3-a. Suspendarea procesului	433
Secțiunea a 4-a. Perimarea cererii.....	443
Capitolul IV. Hotărârile judecătorești.....	452
Secțiunea 1. Dispoziții generale	452
§1. Denumirea, întocmirea și comunicarea hotărârii.....	452
§2. Efectele hotărârii judecătorești.....	460
Secțiunea a 2-a. Hotărârile date în baza recunoașterii pretențiilor.....	466
Secțiunea a 3-a. Hotărârea prin care se încuviințează învoiala părților	468
Secțiunea a 4-a. Îndreptarea, lămurirea și completarea hotărârii.....	472
Secțiunea a 5-a. Executarea provizorie	479
Secțiunea a 6-a. Cheltuielile de judecată.....	483
Titlul II. Căile de atac.....	494
Capitolul I. Dispoziții generale.....	494
Capitolul II. Apelul.....	504
Capitolul III. Căile extraordinare de atac.....	530
Secțiunea 1. Recursul.....	530
Secțiunea a 2-a. Contestația în anulare	557
Secțiunea a 3-a. Revizuirea	566
Capitolul II. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.....	578
Titlul IV. Contestația privind tergiversarea procesului	583

CARTEA a III-a. Procedura necontencioasă judiciară.....	590
Titlul I. Dispoziții generale.....	590
Titlul II. Dispoziții speciale	600
CARTEA a V-a. Despre executarea silită.....	603
Titlul I. Dispoziții generale.....	603
Capitolul I. Scopul și obiectul executării silite	603
Capitolul II. Titlul executoriu.....	615
Capitolul III. Participanții la executarea silită.....	625
Capitolul IV. Efectuarea executării silite	653
Secțiunea 1. Sesizarea organului de executare	653
Secțiunea a 2-a. Efectuarea actelor de executare silită	667
Secțiunea a 3-a. Executarea împotriva moștenitorilor.....	676
Secțiunea a 4-a. Intervenția altor creditori.....	679
Secțiunea a 5-a. Perimarea executării silite	686
Secțiunea a 6-a. Amânarea, suspendarea și restrângerea executării	689
Secțiunea a 7-a. Încetarea executării silite	691
Capitolul V. Prescripția dreptului de a obține executarea silită	693
Capitolul VI. Contestația la executare.....	701
Capitolul VIII. Întoarcerea executării	719
CARTEA a VI-a. Proceduri speciale.....	726
Titlul I. Procedura divorțului	726
Capitolul I. Dispoziții comune	726
Capitolul II. Divorțul remediu	744
Secțiunea 1. Divorțul prin acordul soților	744
Secțiunea a 2-a. Divorțul din motive de sănătate	748
Capitolul III. Divorțul din culpa soților	749
Titlul IV. Măsuri asiguratorii și provizorii	753
Capitolul I. Sechestrul asigurator	753
Secțiunea 1. Dispoziții generale	753
Secțiunea a 2-a. Dispoziții speciale privind sechestrul asigurator al navelor civile	760
Capitolul II. Poprirea asiguratorie	767
Capitolul III. Sechestrul judiciar	769
Titlul V. Procedura partajului judiciar	775

Titlul VI. Procedura ordonanței președințiale.....	792
Titlul IX. Procedura ordonanței de plată	800
Titlul X. Procedura cu privire la cererile de valoare redusă	815
Titlul XI. Evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept.....	823
Capitolul I. Dispoziții generale.....	823
Capitolul II. Procedura de evacuare	829
Capitolul III. Dispoziții speciale.....	833
Titlul XIV. Cauțiunea judiciară	836

cerință prevăzută de art. 470 alin. (1) și (4) lit. d) raportat la art. 194 lit. e) CPC, sub sancțiunea decăderii din proba prevăzută de art. 470 alin. (3) CPC (*Trib. Bistrița-Năsăud, s. I civ., rezol. din 13 ianuarie 2020, nepublicată*).

Art. 472. Apelul incident. (1) Intimatul este în drept, după împlinirea termenului de apel, să formuleze apel în scris, în cadrul procesului în care se judecă apelul făcut de partea potrivnică, printr-o cerere proprie care să tindă la schimbarea hotărârii primei instanțe.

(2) Dacă apelantul principal își retrage apelul sau dacă acesta este respins ca tardiv, ca inadmisibil ori pentru alte motive care nu implică cercetarea fondului, apelul incident prevăzut la alin. (1) rămâne fără efect.

Esențial

- ✿ se declară de către intimat;
- ✿ este promovat numai după împlinirea termenului de apel;
- ✿ îmbracă forma scrisă;
- ✿ se depune la instanța de apel;
- ✿ depunerea la altă instanță atrage nulitatea numai dacă apelantul principal dovedește vreo vătămare care nu poate fi înlăturată altfel;
- ✿ constituie o cerere incidentală;
- ✿ presupune obligatoriu existența unui apel principal;
- ✿ rămâne fără efect când apelul principal nu este soluționat pe fond ca efect al renunțării la judecata apelului, al constatării nulității sale, al respingerii lui ca tardiv formulat ori ca inadmisibil;
- ✿ principiul neagrării situației în propria cale de atac nu se aplică în situația existenței unui apel incident;
- ✿ nu este posibilă disjungerea apelului incident de cel principal, ambele căi de atac având ca obiect aceeași hotărâre.

Atenție la diferențe!

- ✿ *apelul principal* se declară înăuntrul termenului de apel;
- ✿ *apelul incident* se poate promova numai după expirarea termenului de apel, altfel este apel principal;

- ☛ nu există limitări în sensul ca schimbarea spre care tinde intimatul să vizeze doar cele consemnate în dispozitivul hotărârii apelate; poate viza și considerentele;
- ☛ în cazul în care o excepție a fost respinsă prin încheiere, anterior soluționării cauzei pe fond, iar reclamantul a atacat hotărârea pronunțată, criticând-o, însă, din perspectiva altor motive, acest aspect nu este de natură a înlătura dreptul intimatului de a invoca, în apelul său incident (împotriva hotărârii finale și a încheierii de ședință prin care s-a soluționat excepția), greșita soluționare a acestei excepții, care, în final, tinde spre schimbarea hotărârii atacate;
- ☛ apelul incident se depune la instanța de apel;
- ☛ apelul principal se depune la instanța a cărei hotărâre se atacă;
- ☛ întâmpinarea la apelul principal este obligatorie;
- ☛ întâmpinarea la apelul incident este facultativă.

Jurisprudență

RIL: Obiectul apelului incident. Apelul sau recursul incident nu poate fi limitat la obiectul apelului sau recursului principal, ci poate viza orice alte soluții cuprinse în dispozitivul hotărârii atacate și/sau considerentele acesteia (*dec. 14/2020*).

Secvențe de practică judiciară

Interesul. i) Intimata justifică interes în promovarea cererii de aderare la apel în cadrul unei proces având ca obiect stabilirea unui program de vizitare a minorilor, cât timp prin hotărârea atacată nu s-au stabilit săptămânile, zilele efective în care se realizează legăturile personale cu tatăl. Prin aderarea la apel, intimata nu solicită, pur și simplu, respingerea apelului principal, ci schimbarea hotărârii primei instanțe, schimbare care, dacă se va realiza, inevitabil, va afecta interesele „părții potrivnice”, respectiv ale apelantului principal (*Trib. Bistrița-Năsăud, s. civ., dec. 85/A/2010, nepublicată*).

ii) Întrucât, în primă instanță, acțiunea reclamantului a fost respinsă, pârâta nu a avut interesul să formuleze apel împotriva soluției primei instanțe. Însă, în cazul în care reclamantul a exercitat această cale de atac împotriva soluției de respingere a cererii introductive ca nefondate, pârâta are interesul să formuleze, la rândul său, apel incident, prin care să critice soluțiile date asupra excepțiilor invocate (*Trib. Bistrița-Năsăud, s. I civ., dec. 423/A/2019, nepublicată*).

iii) În cazul în care excepția prescripției dreptului material la acțiune s-a respins prin încheiere, anterior soluționării cauzei pe fond, iar reclamantul a atacat hotărârea pronunțată, criticând-o din perspectiva altor motive, acest aspect nu este de natură a înlătura dreptul intimatului de a invoca, în apelul său incident, greșita soluționare a acestei excepții, care, în final, tinde spre schimbarea hotărârii atacate (*ICCJ, s. com., dec. 259/2011, în Dreptul nr. 2/2012, p. 245*).

iv) Instituția apelului incident este chemată să rezolve o problemă de natură procedurală în care se află partea intimată, parte care nu a avut posibilitatea să exercite în termen calea de atac a apelului principal, deoarece soluția finală pronunțată în primă instanță i-a fost favorabilă. În acest sens, interesul părții intimată de a exercita apel (incident) ia naștere abia din momentul în care ia cunoștință despre apelul și limitele apelului principal, existând astfel posibilitatea să declare apel incident prin care să obțină schimbarea soluției primei instanțe, în mod evident, tot într-o soluție favorabilă.

Apelul incident nu apare ca expresia unei manifestări de voință a intimatului de a reveni asupra achiesării la hotărârea primei instanțe, achiesare ce rezultă din neexercitarea căii de atac a apelului în termenul legal (*Trib. Bistrița-Năsăud, s. I civ., dec. 423/A/2019, nepublicată*).

v) Deși toate excepțiile invocate au fost respinse, pârâta Primăria municipiului Bistrița, compartimentul de autoritate tutelară, nu a atacat cu apel nici încheierea de ședință din data de 13 decembrie 2018 și nici hotărârea finală.

Întrucât, în primă instanță, acțiunea reclamantului a fost respinsă, pârâta Primăria municipiului Bistrița, compartimentul de autoritate tutelară nu a avut interesul să formuleze apel împotriva soluției primei instanțe.

Însă, în cazul în care reclamantul a exercitat această cale de atac împotriva soluției de respingere a cererii introductive ca nefondate, pârâta Primăria municipiului Bistrița are interesul să formuleze, la rândul său, apel incident, prin care să critice soluțiile date asupra excepțiilor invocate.

Ca atare, apelul incident nu este inadmisibil și se impune a fi analizat pe fondul său (*Trib. Bistrița-Năsăud, s. I civ., dec. 423/A/2019, nepublicată*).

Art. 473. Apelul provocat. În caz de coparticipare procesuală, precum și atunci când la prima instanță au intervenit terțe persoane în proces, intimatul este în drept, după împlinirea termenului de apel, să declare în scris apel împotriva altui intimat sau a unei persoane care a figurat în primă instanță și care nu este parte în apelul principal, dacă acesta din urmă ar fi de natură să producă consecințe asupra situației sale juridice în proces. Dispozițiile art. 472 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

 Corelații legislative: art. 472 alin. (2) CPC.

Esențial

- este o cerere incidentală;
- se promovează împotriva altui intimat sau altei persoane care nu este parte în apelul principal (cum ar fi, bunăoară, chematul în garanție față de care s-a respins acțiunea);
- se formulează după expirarea termenului de apel;

- ☛ se justifică numai dacă prin apelul principal s-ar agrava situația sa juridică din proces;
- ☛ rămâne fără efect când apelul principal nu este soluționat pe fond ca efect al renunțării la judecata apelului, al constatării nulității sale, al respingerii lui ca tardiv formulat ori ca inadmisibil;
- ☛ întâmpinarea la apelul provocat este facultativă.

Art. 474. Depunerea apelului incident și a celui provocat. (1) Apelul incident și apelul provocat se depun de către intimat odată cu întâmpinarea la apelul principal, fiind aplicabile prevederile art. 4711 alin. (4).

(2) Apelul provocat se comunică și intimatului din acest apel, prevăzut la art. 473, acesta fiind dator să depună întâmpinare în termenul prevăzut la art. 4711 alin. (4), care se aplică în mod corespunzător. Cel care a exercitat apelul provocat va lua cunoștință de întâmpinare de la dosarul cauzei.

 Corelații legislative: art. 14 alin. (2), art. 4711 alin. (4), art. 473 CPC.

Esențial

- ☛ termenul maxim până la care pot fi depuse apelul incident și cel provocat este expirarea termenului prevăzut de lege pentru depunerea întâmpinării la apelul principal;
- ☛ se pot depune odată cu întâmpinarea ori înainte sau după depunerea întâmpinării, obligatorie fiind respectarea termenului-limită maxim prevăzut de lege;
- ☛ atât apelul incident, cât și cel provocat se comunică apelantului principal, în respectarea principiului contradictorialității, consacrat de art. 14 alin. (2) CPC;
- ☛ apelantul principal poate depune întâmpinare în termen de 10 zile de la comunicare, conform art. 471¹ alin. (4) CPC, la care face trimitere alin. (2);
- ☛ întâmpinarea la apelul incident sau provocat este facultativă;
- ☛ apelul incident și cel provocat se comunică și celorlalți intimați, care nu au declarat apel principal, incident sau provocat.

Art. 476. Efectul devolutiv al apelului. (1) Apelul exercitat în termen provoacă o nouă judecată asupra fondului, instanța de apel statuând atât în fapt, cât și în drept.

(2) În cazul în care apelul nu se motivează ori motivarea apelului sau întâmpinarea nu cuprinde motive, mijloace de apărare sau dovezi noi, instanța de apel se va pronunța, în fond, numai pe baza celor invocate la prima instanță.

(3) Prin apel este posibil să nu se solicite judecata în fond sau rejudecarea, ci anularea hotărârii de primă instanță și respingerea ori anularea cererii de chemare în judecată ca urmare a invocării unei excepții sau trimiterea dosarului la instanța competentă.

 Corelații legislative: art. 477 alin. (1), art. 479 alin. (1), art. 480 alin. (3) CPC.

Esențial

- apelul determină judecarea cauzei pe fondul dreptului dedus judecății, în limitele criticilor formulate;
- dacă apelul vizează numai anumite soluții, numai acestea vor fi analizate, nu și soluțiile necriticate;
- motivele de ordine publică pot fi invocate din oficiu de către instanță;
- nemotivarea apelului nu atrage sancțiunea nulității cererii, ci determină analiza criticilor prin prisma motivelor invocate în primă instanță, devoluțiunea fiind totală;
- nemotivarea apelului împiedică apelantul să invoce nulitățile relative din hotărârea primei instanțe sau nulitățile relative de la ultimul termen de judecată, ce nu au putut fi invocate în fața primei instanțe pentru că s-au închis dezbaterile;
- judecata poate avea loc și fără administrarea de probe noi, numai pe baza probelor administrate în primă instanță;
- prin cererea de apel se poate solicita:
 - admiterea apelului, anularea hotărârii primei instanțe și trimiterea cauzei spre rejudecare, în condițiile art. 480 alin. (3) CPC (în această situație, apelul nu este devolutiv);
 - admiterea apelului, schimbarea în tot sau în parte a hotărârii atacate;
 - admiterea apelului, anularea hotărârii, cu consecința anulării cererii de chemare în judecată ori a respingerii ei ca urmare a admiterii unei excepții;
 - admiterea apelului, anularea hotărârii și trimiterea cauzei instanței competente (în această situație, apelul nu este devolutiv).

Instanța de apel:

- păstrează soluția ⇨ respinge apelul, îl anulează, constată perimarea lui sau nulitatea acestuia;
- schimbă soluția ⇨ admite apelul, schimbă în tot sau în parte hotărârea atacată;
- anulează hotărârea atacată ⇨ admite apelul, anulează hotărârea atacată și rejudecă pricina sau o trimite spre rejudecare fie primei instanțe, fie instanței competente, după caz.

 Secvențe de practică judiciară

Nemotivarea apelului. Sancțiunea pentru nemotivarea apelului nu este nulitatea apelului, ci doar imposibilitatea apelantului de a invoca în apel motive noi, astfel că instanța de apel nu va analiza calea de atac pe baza unor critici ale apelantului (*Trib. Galați, dec. 119/2015, portal.just.ro*).

Art. 477. Limitele efectului devolutiv determinate de ceea ce s-a apelat.

(1) Instanța de apel va proceda la rejudecarea fondului în limitele stabilite, expres sau implicit, de către apelant, precum și cu privire la soluțiile care sunt dependente de partea din hotărâre care a fost atacată.

(2) Devoluțiunea va opera cu privire la întreaga cauză atunci când apelul nu este limitat la anumite soluții din dispozitiv ori atunci când se tinde la anularea hotărârii sau dacă obiectul litigiului este indivizibil.

Esențial

- ☛ analiza fondului de către instanța de apel se limitează:
 - la soluțiile criticate din hotărârea atacată;
 - la soluțiile dependente de partea din hotărârea atacată (cum ar fi cererile accesorii cererii principale);
- ☛ limitele în care se judecă apelul pot fi expres indicate de apelant ori pot fi implicite, deduse din cuprinsul motivelor de apel;
- ☛ devoluțiunea totală operează:
 - când apelantul critică întreaga hotărâre;
 - când apelul nu este motivat;
 - când se urmărește anularea hotărârii;
 - când obiectul este indivizibil;

- când se invocă din oficiu motive de ordine publică (bunăoară, lipsa uneia dintre condițiile de exercitare a acțiunii civile);
- 🔑 alin. (2) consacră principiul *tantum devolutum quantum appellatum*.

🔨 Secvențe de practică judiciară

Soluții dependente. Întrucât, potrivit art. 477 alin. (1) CPC, în apelul pârâtei, tribunalul rejeudecă fondul și cu privire la soluțiile dependente de partea din hotărârea atacată, soluția dată în privința cheltuielilor de judecată fiind una dependentă de cotele de contribuție criticate prin cererea de apel, principiul neagravării situației reclamantului în propria cale de atac, consacrat de art. 482 CPC, nu poate opera, astfel că se impune schimbarea hotărârii și sub aspectul cheltuielilor de judecată (*Trib. Bistrița-Năsăud, s. I civ., dec. 254/A/2019, nepublicată*).

Art. 478. Limitele efectului devolutiv determinate de ceea ce s-a supus judecării la prima instanță. (1) Prin apel nu se poate schimba cadrul procesual stabilit în fața primei instanțe.

(2) Părțile nu se vor putea folosi înaintea instanței de apel de alte motive, mijloace de apărare și dovezi decât cele invocate la prima instanță sau arătate în motivarea apelului ori în întâmpinare. Instanța de apel poate încuviința și administrarea probelor a căror necesitate rezultă din dezbateri.

(3) În apel nu se poate schimba calitatea părților, cauza sau obiectul cererii de chemare în judecată și nici nu se pot formula pretenții noi.

(4) Părțile pot însă să expliciteze pretențiile care au fost cuprinse implicit în cererile sau apărările adresate primei instanțe.

(5) Se vor putea cere, de asemenea, dobânzi, rate, venituri ajunse la termen și orice alte despăgubiri ivite după darea hotărârii primei instanțe și va putea fi invocată compensația legală.

🔄 **Corelații legislative:** art. 62 alin. (3), art. 917 alin. (3) CPC.

Esențial

- 🔑 se consacră principiul *tantum devolutum quantum iudicatum*;
- 🔑 cadrul procesual fixat de reclamant sau de pârât prin cererea reconvențională nu poate fi schimbat în apel [bunăoară, nu pot fi introduse noi părți în apel, exceptând materia necontencioasă, unde apelul poate fi făcut de orice persoană interesată, conform art. 534 alin. (4) CPC];

 Secvențe de practică judiciară

1. Efectul pozitiv al lucrului judecat. Efectul pozitiv al lucrului judecat se impune într-un al doilea proces, care nu prezintă triplă identitate cu primul, dar care are legătură cu aspectul litigios dezlegat anterior, fără posibilitatea de a mai fi contrazis. Această reglementare a puterii de lucru judecat în forma prezumției vine să asigure, din nevoia de ordine și stabilitate juridică, evitarea contrazicerilor între considerentele hotărârilor judecătorești. Prezumția nu oprește judecata celui de-al doilea proces, ci doar ușurează sarcina probațiunii, aducând în fața instanței constatări ale unor raporturi juridice făcute cu ocazia judecății anterioare și care nu pot fi ignorate (*ICCJ, s. I civ., dec. 3028/20125, scj.ro*).

2. Executarea benevolă a hotărârii. Legiuitorul admite implicit posibilitatea executării hotărârii recurate până la soluționarea recursului, din moment ce se prevede că, în cazul admiterii recursului, hotărârea casată nu are nicio putere, iar actele de executare sunt desființate de drept, dacă instanța de recurs nu dispune altfel (*ICCJ, s. I civ., dec. 270/2012, juridice.ro*).

Art. 501. Judecata în fond după casare. (1) În caz de casare, hotărârile instanței de recurs asupra problemelor de drept dezlegate sunt obligatorii pentru instanța care judecă fondul.

(2) Când hotărârea a fost casată pentru încălcarea regulilor de procedură, judecata va reîncepe de la actul anulat.

(3) După casare, instanța de fond va judeca din nou, în limitele casării și ținând seama de toate motivele invocate înaintea instanței a cărei hotărâre a fost casată.

(4) În cazul rejudecării după casare, cu reținere sau cu trimitere, sunt admisibile orice probe prevăzute de lege.

Esențial

- ☛ în caz de casare, are loc o nouă judecată, care se realizează:
 - în limitele casării;
 - cu luarea în considerare a tuturor motivelor invocate în fața instanței a cărei hotărâre a fost casată;
 - ținând seama de îndrumările obligatorii date prin decizia de casare;
 - ținând seama de dezlegările obligatorii ale unor probleme de drept date de instanța de recurs;
 - cu posibilitatea administrării de noi probe admise de lege (înscrișuri, martori, expertiză, interogatoriu etc.), nu doar a înscrișurilor;
- ☛ reluarea judecății în cazul casării pentru încălcarea regulilor de procedură are loc de la actul anulat;

- ✿ poate fi instanță care judecă fondul fie instanța de recurs, în cazul casării cu reținere, fie instanța de apel sau, după caz, prima instanță, în cazul casării cu trimitere;
- ✿ în cazul casării cu reținere, judecata se va face tot de același complet de 3 judecători care a admis recursul și a casat hotărârea atacată, dispunând rejudecarea;
- ✿ judecătorii care au dispus casarea cu reținere nu devin incompatibili să judece fondul;
- ✿ obligativitatea problemelor de drept dezlegate există atât în cazul casării cu trimitere, cât și în cazul casării cu reținere.

Atenție la diferențe!

- ✿ în caz de *casare cu reținere*, este posibilă numai intervenția accesorie;
- ✿ în caz de *casare cu trimitere la prima instanță*, se poate face cerere de intervenție principală, de chemare în garanție de către reclamant și există posibilitatea atragerii în proces a terților;
- ✿ în caz de *casare cu reținere*, după rejudecare, decizia pronunțată pe fond este una definitivă;
- ✿ în caz de *casare cu trimitere*, după rejudecare, hotărârea este supusă căilor de atac.

Secvențe de practică judiciară

1. Casarea cu reținere. Soluția de casare cu reținere, indiferent de competența de soluționare a recursului – tribunal, curte de apel sau, prin excepție, Înalta Curte de Casație și Justiție, antrenează rejudecarea apelului, astfel încât, în mod necesar și în condițiile prevăzute de lege, după admiterea recursului, ca efect al constatării caracterului fondat al motivului de nelegalitate, instanța de recurs se pronunță asupra apelului cu respectarea normei de drept neobservate ori cu interpretarea corectă a dispozițiilor legale aplicate greșit de instanța de apel, potrivit dezlegărilor în drept ce decurg din cele arătate pentru admiterea recursului (ICCJ, s. I civ., dec. 1119/2015, *juridice.ro*).

2. Limitele rejudecării. *i)* Problemele de drept dezlegate prin decizia de casare nu mai pot fi reanalizate în cadrul motivelor de recurs formulate împotriva hotărârii pronunțate după rejudecarea pricinii. În speță, pornind de la dezlegările obligatorii cuprinse în decizia de casare pronunțată de instanța de recurs, instanța de apel a statuat că, față de faptul că în primă instanță au fost chemați în judecată numai doi dintre moștenitorii părții contractante decedate și că în etapa apelului nu pot fi introduși în cauză ceilalți doi moștenitori ai decedatei, nu este posibilă analiza pe fond a cauzelor de nulitate a contractelor invocate de reclamant (ICCJ, s. a II-a civ., dec. 1257/2017, *scj.ro*).

Secțiunea a 2-a. Divorțul din motive de sănătate

Art. 933. Condiții. Când divorțul este cerut pentru că starea sănătății unuia dintre soți face imposibilă continuarea căsătoriei, instanța va administra probe privind existența bolii și starea sănătății soțului bolnav și va pronunța divorțul, potrivit Codului civil, fără a face mențiune despre culpa pentru desfacerea căsătoriei.

 Corelații legislative: art. 373 C.civ.

Esențial

- ✿ admisibilitatea cererii de divorț pe acest temei este condiționată de îndeplinirea *cumulativă* a următoarelor *cerințe*:
 - existența unei stări precare de sănătate a unuia dintre soți, de natură fizică, organică, psihică; nu are relevanță dacă boala de care suferă soțul s-a ivit anterior căsătoriei sau în timpul acesteia, dacă este sau nu o boală vindecabilă, dacă afectează sau nu discernământul; ceea ce este relevant este faptul că această boală există la momentul formulării cererii de divorț, indiferent care ar fi natura sa, momentul de debut, efectele sale viitoare;
 - imposibilitatea continuării căsătoriei;
 - între starea precară de sănătate a soțului și imposibilitatea continuării căsătoriei există o legătură de cauzalitate;
 - cererea de divorț este formulată de soțul a cărui stare de sănătate face imposibilă continuarea căsătoriei;
- ✿ instanța are obligația de a administra probe cu privire la existența bolii și starea sănătății soțului bolnav;
- ✿ numai în cazul în care din probele administrate rezultă cumulativ starea de boală și imposibilitatea desfășurării vieții de familie din cauza bolii (este necesar ca starea malativă a soțului, prin natura, prin modul său de manifestare, să facă imposibilă continuarea relațiilor de căsătorie), instanța poate dispune desfacerea căsătoriei pe acest temei, pronunțând o hotărâre de divorț prin care nu stabilește vreo culpă în desfacerea căsătoriei;
- ✿ divorțul pe motiv de boală poate fi solicitat numai de soțul bolnav, nu și de către celălalt soț;
- ✿ ori de câte ori condițiile cumulative nu sunt îndeplinite, cererea de divorț întemeiată pe starea sănătății urmează a fi respinsă ca neîntemeiată, părțile având posibilitatea să solicite divorțul pe alt temei.